

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี
จักรีนฤเบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราช
ดำริว่า พระสงฆ์ซึ่งดำรงในสมณคุณ มีอุปการะยิ่งแก่การพระศาสนาสมควรจะได้
เลื่อนอิสริยานันดรในสมณศักดิ์สูงขึ้น มีอยู่ บัดนี้ จวบกาลมหามงคลสมัยเฉลิม
พระชนมพรรษา ควรจะสถาปนาอิสริยยศพระสงฆ์ขึ้นไว้ เพื่อจักได้บริหารพระศาสนา
ให้เจริญรุ่งเรืองสถาพรสืบไป

จึงทรงพระราชดำริว่า พระธรรมวิสุทธิอาจารย์ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณ
มีปฏิภาณปรีชา ได้ศึกษาแตกฉานในมคธปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัย สามารถ
สอบไล่ได้สำเร็จภูมิเปรียญธรรม ๕ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราชาคณะ
ที่ พระธรรมภาณโกศล เป็นชั้นราชที่ พระราชปัญญาสุธี เป็นชั้นเทพที่ พระเทพ
ประสิทธิ์คุณ เป็นชั้นธรรมที่ พระธรรมวิสุทธิอาจารย์ โดยลำดับ ได้รับภาระพระพุทธ

ศาสนาและสังวรรักษาสมณวัตรระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการ ได้เรียบร้อยเป็นอย่างดี
เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่สมณศักดิ์ตลอดมา ประกอบกับมีอุตสาหะวิริยะปฏิภาณ
ปรีชา ได้ประกอบกรณียกิจเป็นประโยชน์แก่พุทธจักร และอาณาจักรโดยอเนก
ประการ กล่าวคือ ด้านการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็น
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส และ
ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าสำนักเรียนวัดประยุรวงศาวาส พ.ศ. ๒๕๐๖
เป็นเจ้าคณะตำบลวัดกัลยาณ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นเจ้าคณะภาค ๑๕ ได้ปกครอง
คณะสงฆ์ในเขตจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ จนถึง
พ.ศ. ๒๕๓๒ รวมทั้งสิ้น ๑๖ ปี ด้วยความเรียบร้อย พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นผู้อำนวยการ
โครงการอบรมส่งเสริมกิจกรรมการเทศนาวัดประยุรวงศาวาสจนถึงปัจจุบัน ได้จัด
ระเบียบการปกครองและการบริหารภายในพระอารามให้รัดกุมและทันสมัยยิ่งขึ้น
นำอุดมการณ์การบริหารยุคใหม่มาผสมผสานกับแนวทางพระราชบัญญัติปกครอง
คณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ส่งเสริมให้เกิดสามัคคีธรรม ในหมู่คณะ โดยจัด
หน่วยการบริหารแยกเป็น ๔ องค์กร คือ องค์กรปกครอง องค์กรศึกษา องค์กรเผยแผ่
และองค์กรสาธารณูปการ มีผลให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสร้างความเจริญ
แก่พระอารามได้มาก ได้เอาใจใส่ควบคุมดูแลพระภิกษุสามเณรตลอดทั้งอารามิกชน
ให้ยึดมั่นในแนวทางปฏิบัติของพระพุทธศาสนาระเบียบจารีตประเพณี กฎหมาย
ของบ้านเมืองอย่างเคร่งครัดเสมอมา ด้านการศึกษา ได้ให้ความสนใจและสนับสนุน
การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมในสำนักเรียนวัดประยุรวงศาวาสในฐานะเจ้าสำนักเรียน
อย่างแท้จริง มีอุตสาหะรับเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง
ปัจจุบัน ปรากฏว่ามีจำนวนพระภิกษุสามเณรสอบนักธรรม - บาลี และเปรียญธรรม

ได้เป็นจำนวนมาก เฉพาะปี ๒๕๓๘ มีพระภิกษุสามเณรสอบได้เปรียญเอกตั้งแต่
ประโยค ป.ธ. ๓ - ป.ธ. ๕ ได้เป็นจำนวนมากอยู่ในลำดับ ๑ - ๕ ของประเทศ
นับว่าเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงมากสำนักเรียนหนึ่ง นอกจากนั้นได้จัดตั้งโรงเรียน
พุทธศาสนาวัดอภัยวดีวัดประยุรวงศาวาส (พอ.ป.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ เพื่อส่งเสริม
ให้เยาวชนเกิดศรัทธาปสาทะในพระพุทธศาสนา สามารถน้อมนำหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตของตนในอนาคต ได้รับเป็นพระวิทยากรสภာธรรมกถึก
แสดงพระธรรมเทศนาอบรมประชาชนตามจังหวัดต่างๆ อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี
ราชบุรี ชุมพร ระนอง สุรินทร์ บุรีรัมย์ เป็นพระธรรมกถึกแสดงพระธรรมเทศนา
แก่ผู้เข้าเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนส่งเสริมพระพุทธศาสนาพระปริยัติธรรม และ
โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอภัยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง ปัจจุบัน เป็นวิทยากร
ถวายเป็นความรู้แก่พระสังฆาธิการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นวิทยากรอบรม
พระอุปัชฌาย์และรับอาราธนาเป็นวิทยากรในสำนักเรียนของวัดอื่นๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗
ถึง ปัจจุบัน ผลการปฏิบัติบำเพ็ญงานก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ได้รับ
ยกย่องจากสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถวายปริญญาครุศาสตร
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ ประจำปี ๒๕๔๐ ด้านการเผยแผ่ได้รับยกย่องสรรเสริญจาก
พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไปว่ามีความสามารถและมีปฏิภาณโวหารในการแสดง
พระธรรมเทศนาเป็นพิเศษ จึงได้รับอาราธนาให้แสดงพระธรรมเทศนาเป็นประจำ
ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตลอดมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๗ สวรรค์
ของพระธรรมเทศนา มุ่งอบรมสั่งสอนให้ผู้ฟังพระธรรมเทศนาเกิดสติ มีกำลังใจ
มีจริยธรรมในการดำรงชีพ และสามารถนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาใช้แก้ปัญหา
ชีวิตของตน ได้นำหลักธรรมมาประยุกต์เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน และพิมพ์มอบให้แก่

สาธุชนพุทธบริษัทเป็นธรรมบรรณาการเป็นประจำ ได้สนับสนุนจัดโครงการส่งเสริมกิจกรรม
 การเทศน์ เพื่อฝึกฝนพระภิกษุสามเณรให้มีความสามารถในการแสดงพระธรรมเทศนา
 ทำให้มีพระนักเทศน์ที่มีทักษะความสามารถในการแสดงพระธรรมเทศนาที่ได้รับการ
 ยกย่องจากโครงการนี้เป็นจำนวนมาก ด้านสาธารณูปการ ได้บูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถาน
 และถาวรวัตถุเป็นจำนวนมาก อาทิ บูรณะพระประธานและพระอุโบสถวัดประยุ
 วงศาवास ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท บูรณะ
 พระพุทธรูปค้ำยันซึ่งเป็นพระพุทธรูปสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 มหาราชทรงอัญเชิญมาจากจังหวัดสุโขทัย และพระวิหารหลวง เป็นเงิน ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท
 บูรณะพระบรมธาตุเจดีย์องค์ใหญ่ทรงกลม รูประฆังคว่ำ เป็นเงิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
 นอกจากนั้นยังได้บูรณะปฏิสังขรณ์และก่อสร้างเสนาสนะอื่นๆ อาทิ บูรณะพระเจดีย์
 ท่านขรัวแก้ว เจดีย์และพระวิหารหลวงพ่อแก้ว ภูเขาเต่า ศาลาสาธารณูปถัมภ์ ห้องน้ำ
 หลังศาลาการเปรียญ ธรรมาสันนิษบกบนศาลาการเปรียญ เป็นเงิน ๒๔,๑๒๐,๐๐๐ บาท
 สร้างวิหารคด กุฏิสงฆ์ ศาลาต่างๆ ชุ่มประดู ห้องน้ำ และถาวรวัตถุอื่นๆ เป็นเงิน
 ๑๕,๔๖๘,๗๗๑ บาท ด้านสาธารณสงเคราะห์ ได้ร่วมมือช่วยเหลือทางราชการ
 ในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นที่และชุมชนอย่างเข้มแข็ง ในระหว่างสงครามโลก
 ครั้งที่ ๒ ได้แสดงพระธรรมเทศนาเพื่อฟื้นฟูจิตใจของประชาชนในภาคกลาง อาทิ
 จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และในภาคใต้ อาทิ จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง
 มีผลให้ประชาชนในเขตนั้นๆ มีขวัญและกำลังใจเพิ่มขึ้นได้มาก ในส่วนการช่วยเหลือ
 ก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุนอกพระอาราม ได้จัดให้สร้างศาลาการเปรียญ
 วัดบางเกาะเทพศักดิ์ ศาลาท่าน้ำวัดปกสุธรรมาราม จังหวัดสมุทรสงคราม ศาลา
 ริมทางให้ความร่มเย็นแก่ประชาชนบนทางหลวงสายชนบุรี - ปากท่อ และสายบ้านโป่ง -

ราชบุรี สายละ ๑ หลัง ได้บริจาคเงินแก่โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลอัมพาต จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การแพทย์ไว้ใช้ในการให้บริการรักษาพยาบาล รวมเป็นเงินที่ได้ใช้จ่ายทั้งสิ้น ๓,๔๐๐,๐๐๐ บาท

สรรพคุณที่ยกย่องที่ พระธรรมวิสุทธิท้าว ได้ปฏิบัติบำเพ็ญตลอดมาแล้วนั้น ย่อมเกิดผลดีทั้งแก่พระพุทธศาสนา ประเทศชาติ และประชาชนทั่วไป จึงนับได้ว่า พระธรรมวิสุทธิท้าว เป็นผู้มีความอุทิศตนให้แก่วิชิตและ สัจจธรรมอย่างแท้จริงอันเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้บริหารทั้งหลาย บัดนี้ ได้เจริญด้วยพรหม ยุกาลรัตตัญญูเถรกรรมธรรม มั่นคงอยู่ในพรหมจรรย์เนกขัมมปฏิบัติ มีจริยาวัตร น่าเลื่อมใส เป็นหลักอยู่ในคณะสงฆ์รูปหนึ่ง จึงสมควรยกย่องให้ดำรงสมณฐานันดร สูงขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา พระธรรมวิสุทธิท้าว ขึ้นเป็นพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง มีราชทินนามตามที่จารึกในหิรัญบัฏว่า พระพุทธวรญาณไพศาลวิสุทธินายก ธรรมสาธกปสาทกร บวรสีลาจารนิวิฐ วิสุทธิธรรมมาลงกรณ์มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี สถิต ณ วัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร พระอารามหลวง มีฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณไพบูลศาสนการธรรมาทร บวรสังฆานุนายก ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูวิลาสสรคุณ พระครู กุสวด ๑ พระครูไพบูลสรกิจ พระครูกุสวด ๑ พระครูสังฆกิจวิมล ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

อนึ่ง ทรงพระราชดำริว่า พระธรรมรัตน์นาค เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณ มีปฏิภาณปรีชา ได้ศึกษาแตกฉานในมคธปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัยสามารถสอบไล่ได้ สำเร็จภูมิเปรียญธรรม ๓ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็น พระครูสัญญาบัตร

ชั้นพิเศษที่ พระครูธรรมสารสุจิต แล้วโปรดให้เป็นพระราชาคณะที่ พระภัทรสารมุนี เป็นชั้นราชที่ พระราชรัตนมุนี เป็นชั้นเทพที่ พระเทพวิริยาภรณ์ เป็นชั้นธรรมที่ พระธรรมรัตนากร โดยลำดับ ได้รับการพระพุทธานุญาตและสังวรรักษาสมณวัตร ระเบียบปฏิบัติประเพณีราชการได้เรียบร้อยเป็นอย่างดี มีอุทิศหะวิริยะในการประกอบ พุทธศาสนกิจ เป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและอาณาจักร โดยอเนกประการ กล่าวคือ ด้านการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ ได้เป็นพระอุปัชฌาย์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร ซึ่งนับเป็นพระอารามหลวง ที่สำคัญแห่งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นรองเจ้าคณะจังหวัดแพร่ พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นเจ้าคณะจังหวัดแพร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นเจ้าอาวาส วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร พ.ศ. ๒๕๑๘ และเป็นรองเจ้าคณะภาค ๖ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในฐานะเจ้าอาวาสวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร ได้เอาใจใส่ควบคุมดูแลการประกอบศาสนกิจในพระอารามอย่าง ไกล่ลัด ได้ปกครองอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรให้เข้าใจและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และระเบียบการปกครองของวัด ซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม และ อาณัติสงฆ์ในเขตหนเหนือ ส่งเสริมและควบคุมให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตาม กติกาของวัด โดยใช้กติกาของ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อัดต สิวมหาเถร) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร มีผลให้เกิดความเรียบร้อย เกิดศรัทธา ปสาทะในมวลหมู่พุทธศาสนิกชนและบุคคลทั่วไป ด้านการศึกษา ได้มุ่งมั่นส่งเสริม การศึกษาพระปริยัติธรรมในเขตที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง มีผลให้พระภิกษุสามเณร สอบนักธรรมและบาลีได้เป็นจำนวนมากหลายพันรูป นอกจากนั้น ยังได้ส่งเสริม ให้สามเณรที่มีความประพฤติดีและมีผลการเรียนดี ได้ศึกษาในสำนักเรียนอื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ กล่าวคือ เป็นครูสอนนักธรรมชั้นตรี

สำนักเรียนวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นกรรมการตรวจ
 นักรธรรมชั้นตรี พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นกรรมการตรวจนักรธรรมชั้นโท พ.ศ. ๒๔๕๕
 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีมัธยมธรรมราชาวิทยา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็น
 ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน
 ผู้ใหญ่พุทธโกศวิทยุ พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นกรรมการนำประโยคข้อสอบธรรม ไป
 เปิดสอบ ณ ประเทศมาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นรองอธิการบดีของมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์วิทยาเขตแพร่ พ.ศ. ๒๕๓๐ ก็ได้รับการบริหาร
 กิจการของวิทยาเขตอย่างเต็มกำลังเกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาของพระนิสิต
 สมความมุ่งหมาย ในส่วนการศึกษาสงเคราะห์ พระธรรมรัตนกร ได้สนับสนุนให้
 กุลบุตร กุลธิดา มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงยิ่งขึ้น โดยมอบทุนการศึกษาให้แก่
 นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากไร้เป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง ด้านการเผยแผ่ พ.ศ. ๒๔๘๖
 เป็นกรรมการส่งเสริมศีลธรรม ประจำจังหวัดแพร่ พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นผู้แทนนำ
 พระไตรปิฎกไปประดิษฐานที่อำเภอวังชิ้น พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นอนุกรรมการ ก.ป.ช.
 จังหวัดแพร่ พ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นพระธรรมทูต สาย ๔ จนถึงปัจจุบัน มีอุตสาหะรับเป็น
 ประธานนำอาจารย์โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ออกอบรมศีลธรรมแก่ประชาชน
 ตามอำเภอต่างๆ ในเทศกาลเข้าพรรษา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน จัดให้มี
 การบำเพ็ญกุศลและฟังธรรม ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้ร่วมเผยแผ่ธรรม
 ณ ประเทศอินโดนีเซีย และเผยแผ่ศึกษาการพระพุทธศาสนา ณ ประเทศสาธารณรัฐ
 ประชาชนจีนและทิเบต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ และ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามลำดับ พ.ศ. ๒๕๓๔
 เป็นประธานศูนย์ประสานงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในเขตหนเหนือ จัด
 ให้มีการบำเพ็ญกุศลและฟังธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและรับเป็นผู้นำ

ในการทำพิธีกรรมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ อาทิ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งจำนวนมาก ได้จัดอบรมศีลธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในหลายโอกาส อบรมศีลธรรมทุกวันธรรมสวนะ อบรมศีลธรรมแก่ประชาชนตามโครงการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ร่วมกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแพร่ เพื่อให้เกิดสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิตในเทศกาลเข้าพรรษาเป็นประจำทุกปีเสมอมิได้ขาด และเนื่องจากมีความชำนาญพิเศษในการเทศนา อ่านและเขียนภาษาลานนาได้เป็นอย่างดี จึงได้รับอาราธนาไปแสดงพระธรรมเทศนาในหน่วยงานและสถานที่ต่างๆ เป็นประจำ ในส่วนการให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ ก็ได้อนุญาตให้ทางราชการใช้สถานที่เป็นที่ประชุมสัมมนา อบรม สอบบรรจุเข้าทำงาน และนำเพ็ญกุศลอื่นๆ ทุกครั้ง ด้านสาธารณูปการ ได้บูรณะปฏิสังขรณ์และสร้างเสนาสนะถาวรวัตถุในเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส ให้เพียงพอต่อการประกอบศาสนกิจ กล่าวคือ ได้บูรณะปฏิสังขรณ์วิหารและหอไตรให้เรียบร้อยสามารถใช้เป็นที่ประกอบศาสนกิจ และให้พระภิกษุสามเณรสามารถใช้เป็นสถานที่ศึกษาพระธรรมวินัยได้สะดวก เป็นประธานจัดสร้างอาคารต่างๆ ดังนี้ หอพักพระภิกษุสามเณร เป็นอาคารสูง ๕ ชั้น เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐,๐๐๐ บาท ตึกสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (โรงเรียนพุทธโกศย์วิทยา) เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท กุฏิสงฆ์ เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท อาคารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท และซ่อมสร้างถาวรวัตถุอื่นๆ อาทิ สร้างแท่นพระประธานในพระอุโบสถ อาคารศาลาอบรมสงฆ์ หอสมุด หอระฆัง ที่เดินจงกรม ศาลาอเนกประสงค์ ถังเก็บน้ำ ศาลาพุทธสถาน และห้องน้ำ ห้องสุขารวมทั้งสิ้น ๖๐,๓๑๓,๐๐๐ บาท

นอกจากนั้น พระธรรมรัตนากร ยังได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ใฝ่ใจในการศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ได้รับการถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาครุศาสตร์) และปริญญาครุศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (การบริหารการศึกษา) ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ส่วนการส่งเสริมสามัคคีธรรมในชุมชน พระธรรมรัตนากร ซึ่งมีคุณธรรมสำคัญในความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ยอมรับของประชาชน ก็ได้รับอาราธนาให้เป็นประธานไกล่เกลี่ยระงับเหตุการณ์ข้อขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านให้เข้าใจและรักใคร่สามัคคีกัน มีผลให้เกิดความสงบและความผาสุกในเขตนั้นๆ ได้มาก อาทิ เป็นประธานไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่อำเภอศรีสำชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นประธานไกล่เกลี่ยข้อบาดหมางระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านให้สามัคคีปรองดองกันที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นประธานระงับอธิกรณ์ระหว่างชาวบ้านกับพระภิกษุให้เข้าใจกันที่อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ พ.ศ. ๒๕๓๑ ส่วนการสาธารณสุขสงเคราะห์ ก็ได้ชักชวนพุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปที่มีความเคารพเลื่อมใส ได้ร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อจัดหาอุปกรณ์การแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลแพร่ไว้ใช้ในการรักษาพยาบาล

สรรพคุณที่ยกย่องที่ พระธรรมรัตนากร ได้ปฏิบัติบำเพ็ญมาโดยตลอด ย่อมเป็นผลดีและความเจริญก้าวหน้าแก่พระพุทธศาสนา ประเทศชาติและประชาชน จึงนับได้ว่า พระธรรมรัตนากร เป็นผู้มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน บัดนี้ ได้เจริญด้วยพรรษาอายุกาลรัตตัญญูเถรกรรมธรรม มั่นคงอยู่ในพรหมจรรย์ เนกขัมมปฏิบัติทางมีจริยาวัตรนำเลื่อมใส เป็นหลักอยู่ในคณะสงฆ์รูปหนึ่ง เป็นที่ปรากฏแก่มวลพุทธบริษัทและทางราชการเป็นที่เคารพสักการะแห่งพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป จึงสมควรที่จะได้ยกย่องให้ดำรงสมณฐานันดรสูงขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา พระธรรมรัตนากร ขึ้นเป็นพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง มีราชทินนามตามที่จารึกในหิรัญบัฏว่า พระมหาโพธิวงศาจารย์ ญาณจริยสมบัติ พุทธบริษัทปสาทนียคุณ วิบูลพัฒน์วโรปการ ศาสนภารธุราทร มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี สถิต ณ วัดพระบาทมิ่งเมือง วรวิหาร พระอารามหลวง จังหวัดแพร่ มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนโพธิคุณ พิบูลศาสนธุราทร บวรธรรมรักจิต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูวิจิตรสรคุณ พระครูคู่สวด ๑ พระครูวิบูลสรภัญญ์ พระครูคู่สวด ๑ พระครูสังฆบริหาร ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

อนึ่ง ทรงพระราชดำริว่า พระธรรมรัตนวิสุทธิ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณ มีปฏิภาณปรีชา ได้ศึกษาแตกฉานในมคธปริวรรตน์และอรรถธรรมวินัย สามารถสอบไล่ได้ สำเร็จภูมิเปรียญธรรม ๖ ประโยค ทรงพระกรุณาโปรดให้เป็นพระราชาคณะที่ พระปัญญา คมนุนี เป็นชั้นราชที่ พระราชธรรมเมธี เป็นชั้นเทพที่ พระเทพรัตนโมลี เป็นชั้นธรรมที่ พระธรรมรัตนวิสุทธิ โดยลำดับ ได้รับการะพระพุทธานุภาพ และสั่งวรรักษาสมณวัตร ระเบียบปฏิบัติประเพณีได้เรียบร้อยเป็นอย่างดี เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่สมณศักดิ์ ตลอดจนประกอบกับมีอุตสาหะวิริยะปฏิภาณปรีชา ได้ประกอบกรณียกิจเป็นประโยชน์ แก่พระพุทธศาสนาและพระราชอาณาจักรอย่างไพศาล กล่าวคือ ด้านการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ ได้เอาใจใส่ประชุมอบรม เพื่อชี้แจงกฎหมายคณะสงฆ์ ระเบียบจารีตประเพณี กฎมหาเถรสมาคม ให้พระภิกษุสามเณรได้ทราบและปฏิบัติตาม โดยเคร่งครัดเป็นเนืองนิตย์ รวมทั้งได้ออกกฏระเบียบของวัดเกี่ยวกับการปกครองและการศึกษา ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัย และระเบียบจารีตประเพณีกฎหมายของบ้านเมือง มีส่วนสร้างเสริมความสงบสุขและ

ความเจริญแก่ประเทศชาติ ด้านการศึกษา มีอุตสาหกรรมเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม ประจำสำนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส นครธรรมชั้นโท - เอก ประโยค ๑ - ๒ และ ป.ธ. ๓, ๔ และ ๕ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๒๖ รวมเป็นเวลา ๓๖ ปี ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ กล่าวคือ พ.ศ. ๒๔๕๑ เป็นกรรมการตรวจประโยคธรรมสนามหลวง พ.ศ. ๒๔๕๕ เป็นกรรมการตรวจประโยคบาลีสนามหลวง พ.ศ. ๒๔๕๖ - ๒๕๑๐ เป็นกรรมการผู้แทนแม่กองบาลีสนามหลวง นำข้อสอบประโยคบาลีไปเปิดสอบ ณ หน่วยสอบส่วนภูมิภาคหลายจังหวัด พ.ศ. ๒๔๕๘ เป็นประธานริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระภิกษุสามเณร ณ สำนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นรองผู้อำนวยการการศึกษาสำนักเรียนวัดจักรวรรดิราชาวาส ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับผิดชอบอำนวยการและสั่งการงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม และแผนกบาลี ทั้งในการสอบและการตรวจนักธรรมชั้นตรีสนามหลวง ของภาค ๑๒ และได้รับมอบหมายให้อำนวยการการอบรมวิธีการออกข้อสอบและวิธีการตรวจความรู้ ชั้นนวกภูมิในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๒ ตามมติของมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งได้รับภาระดังกล่าวด้วยความเรียบร้อยตลอดมา ในส่วนของการส่งเสริมการเรียนการสอนแผนกต่างๆ ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระธรรมรัตน์ วิสุทธิ์ ได้มีเมตตาวิริยะ จัดหาทุนซื้ออุปกรณ์การสอนไว้ประจำสำนักเรียน อาทิ จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องถ่ายเอกสารจัดหาเครื่องบันทึกเสียงมอบให้ครูสอน บาลี ประโยค ป.ธ. ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘ และ ๙ ไว้ใช้เป็นประจำ จัดให้มีการอบรม บาลีก่อนการสอบล่วงหน้า ๒๐ วัน ทุกปี และอุปถัมภ์จัดภัตตาหารเพลถวายคณะครู และนักเรียนปริยัติธรรมทุกวัน อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๗ เฉลี่ยปีละประมาณ ๖๕๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินประมาณ ๖,๖๕๐,๐๐๐ บาท

ด้านงานศึกษาสงเคราะห์ในพระอาราม พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๕๐ ได้มอบทุนการศึกษา
 ให้แก่นักเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ (พอ.) วัดจักรวรรดิราชาวาส ปีละ ๑๒,๐๐๐ บาท
 ๓๐ ทุน ทุกปี รวม ๑๕ ปี เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๖๘,๐๐๐ บาท และได้จัดอาหารกลางวัน
 เลี้ยงนักเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ทุกวันอาทิตย์ๆ ละ ๒,๕๐๐ บาท รวม ๑๕ ปี
 เป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๖๘๐,๐๐๐ บาท ได้ให้ความอนุเคราะห์มอบทุนการศึกษาให้แก่
 พระภิกษุสามเณรศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐
 รวมเป็นเงิน ๒,๐๕๐,๒๐๐ บาท ส่วนนอกพระอาราม ได้สนับสนุนให้ทุนการศึกษา
 แก่พระภิกษุไปศึกษาต่อต่างประเทศ รวบรวมทุนจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมการศึกษา
 พระปริยัติธรรม ณ วัดมณีวนาราม มอบเงินเพื่อสร้างห้องสมุดและต่อเติมขยายห้องเรียน
 โรงเรียนบ้านชาดสี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และช่วยดำเนินการ
 ก่อสร้างถาวรวัตถุและจัดซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้แก่โรงเรียนพิบูลมังสาหาร โรงเรียน
 ไร่ได้ประชาคม จังหวัดอุบลราชธานี สืบเนื่องตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ รวมเป็นเงิน
 ๒,๓๖๘,๐๖๘ บาท ด้านการเผยแผ่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา ได้รับเป็น
 พระธรรมกถึกแสดงพระธรรมเทศนาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 กรมประชาสัมพันธ์ และทางสถานีโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นพระธรรมทูตส่วนกลาง
 สาย ๖ อบรมศีลธรรมแก่นักเรียน ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พ.ศ. ๒๕๑๕ -
 ๒๕๒๗ เป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์ และบรรยายธรรมทุกวันธรรมสวนะ ภาคเช้า
 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และเป็นกรรมการประจำสำนักกองงาน
 พระธรรมทูตส่วนกลาง บรรยายความรู้แก่พระธรรมทูต พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นหัวหน้า
 สายตรวจงานพระธรรมทูตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตลอดสมัยที่เข้าประคอง สมเด็จพระ
 พระธีรญาณมุนี เป็นหัวหน้าสายและเป็นแม่กองงานพระธรรมทูต นอกจากนั้นยังได้

เดินทางไปศึกษางานการพระพุทธศาสนา ณ สาธารณรัฐอินเดีย ราชอาณาจักรเนปาล สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศในฐานะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามคำสั่งของมหาเถรสมาคมซึ่งมี สมเด็จพระพุทธมาจารย์ เป็นประธานกรรมการ ได้พิจารณาร่วมกับคณะกรรมการว่า สมควรจะได้ศึกษาถึงสาเหตุซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นจึงกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่างกว้างขวางและได้ผลอย่างลึกซึ้ง เพื่อสร้างศรัทธาปสาทะให้เกิดแก่พุทธศาสนิกชนตลอดจนประชาชนทั่วไป ให้ยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง และมีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลแก่กันและกัน วิธีดำเนินการเผยแผ่ที่ดีอาจทำได้ด้วยการฝึกอบรม จัดการประชุมสัมมนาเผยแผ่ทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปฏิบัติอันดีงามของพระภิกษุสามเณร อันเป็นการเฉพาะรูปและส่วนรวม เพื่อมิให้การไม่ดำรงในสมณสาธูปของพระภิกษุบางรูปเกิดมลทินแก่พระพุทธศาสนาจนยากแก่การแก้ไข ซึ่งหากได้ดำเนินการเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาและนำไปสู่การปฏิบัติแล้วเชื่อว่า ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเผยแผ่พระศาสนาได้ผลอย่างแท้จริงด้านสาธารณูปการ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา ได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ ปรับปรุงถาวรวัตถุ ซ่อมสร้างเสนาสนะในพระอาราม ให้มีความเรียบร้อยงดงามยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาถาวรวัตถุภายนอกพระอาราม กล่าวคือ บูรณะปฏิสังขรณ์พระวิหาร โดยเปลี่ยนโครงไม้หลังคา ซ่อฟ้าใบระกามุงกระเบื้องเคลือบฉาบปูน เขียนภาพ ประติมากรรมต่าง ลงรักปิดทอง ปูพื้นหินอ่อน ทั้งหมด บูรณะมณฑปพระพุทธบาท พระอุโบสถทั้งหลัง พระวิหาร ศาลาบำเพ็ญกุศล กุฏิสงฆ์ และห้องสุขา ต่อมาเมื่อมีพระภิกษุสามเณรมากขึ้น จึงได้ก่อสร้างต่อเติม

พระวิหารเจดีย์พระวิหารเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ศาลาบำเพ็ญกุศล กุฏิสงฆ์ ศาลเจ้าพระยาบดินทร์เดชา กำแพงซุ้มประตู หองสุขาเมรุ ที่เก็บศพ ทางเดิน และเสนาสนะต่างๆ ให้เพียงพอต่อการประกอบศาสนกิจ ลี้นค่าก่อสร้างเป็นเงิน ๕๒,๖๖๕,๐๖๔.๕๐ บาท ส่วนงานสาธารณสงเคราะห์ นอกพระอารามได้สนับสนุนช่วยสร้างและซ่อมบำรุงอุโบสถ ศาลาการเปรียญ เมรุ และเสนาสนะต่างๆ ของวัดศรีมงคล วัดโพธิ์ตาก วัดศิลวิสุทธิาราม วัดศรีเมืองใหม่ วัดศรีบุญเรือง วัดบ้านสร้างแก้วใต้ วัดบ้านสร้างแก้วเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี วัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ วัดไร่สีสุข จังหวัดนครราชสีมา และวัดบ้านเมืองน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ก็ได้จัดสร้างพระประธานหน้าตักกว้างต่างขนาด กันอัญเชิญไปประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถและพระวิหารที่ได้สมทบทุนสร้างนั้นๆ เป็นประธานสร้างตึกอาพาธขนาด ๓๐ เตียง โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ตามแบบของกระทรวงสาธารณสุข และจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน รวมทั้งครุภัณฑ์ทางการแพทย์ เป็นเงินที่ใช้ในการสร้างซ่อมจำนวน ๒๐,๒๑๕,๐๘๔ บาท รวมเป็นเงินที่ใช้ดำเนินการทั้งสิ้นถึง ๑๑๒,๘๘๘,๑๔๘.๕๐ บาท

สรรพกรณียกิจที่ พระธรรมรัตนวิสุทธิ ได้ปฏิบัติบำเพ็ญมาโดยตลอด ปรากฏเป็นผลดีและเจริญก้าวหน้าแก่พระพุทธศาสนาและพระราชอาณาจักร นับได้ว่าเป็นผู้เจริญด้วยคุณธรรม ทั้งมีปรีชาฉลาดในการบริหารงานพระพุทธศาสนา บัดนี้ พระธรรมรัตนวิสุทธิ ก็เจริญด้วยพรรษาอายุกาล รัตตัญญูเถรกรณธรรม มั่นคงในเนกขัมมปฏิบัติ เป็นอจลพรหมจริยาภีรัต มีจริยาวัตรเป็นที่น่าเลื่อมใส สมควรยกย่องให้ดำรงสมณฐานันดรสูงขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนา พระธรรมรัตนวิสุทธิ ขึ้นเป็นพระราชาคณะ
เจ้าคณะรอง มีราชทินนามตามที่จารึกในหิรัญบัฏว่า พระพุทธิวงศมุนี ศรีปาพจนสุนทร
บวรสีลาจารนิวิฐ พิพิธพัฒนพิธาน บริหารศาสนกิจ มหาคณิสสร บวรสังฆาราม
คามวาสี สถิต ณ วัดจักรวรรดิราชาวาส วรมหาวิหาร พระอารามหลวงมีฐานานุกรมได้
ตั้งฐานานุกรมได้ ๘ รูป คือ พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ ไพบูลย์สังฆานุนายกปิฎก
ธรรมวิจิตร ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูวิจิตรสรการ พระครู
คู่สวด ๑ พระครูวิจารณ์สรธรรม พระครูคู่สวด ๑ พระครูสังฆการวิสุทธิ ๑ พระครู
สมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี